

regel i retsplejelovens § 799, stk. 1, at den eller de personer, der træffes på stedet, skal opfordres til at overvære ransagningen. Undtagelse herfra kan gøres dels i de i afsnit 5.2.4. beskrevne tilfælde, dels i tilfælde hvor den eller dem, der antræffes, må anholdes og indtransporteres til politistationen.

5.2.3. Vidner.

Efter retsplejelovens § 798, stk. 3, skal der ved enhver ransagning så vidt muligt tilkaldes to uberygtede mænd som vidner. Bestemmelsen fastslår endvidere en pligt for enhver til inden for en afstand af 2 km fra sin bopæl at fungere som vidne.

I praksis gives der ofte afkald på tilkaldelsen af vidner, jf. udvalgets statistiske oplysninger nedenfor i bilag 2. Baggrunden herfor kan være den mistænkte ønske om at undgå, at naboer eller andre udenforstående gøres bekendt med, at den pågældende er genstand for en politimæssig undersøgelse.

I nogle tilfælde, hvor ingen træffes til stede ved en ransagnings foretagelse, og der derfor ikke foreligger afkald på tilkaldelse af vidner, har politiet endvidere i praksis haft vanskelighed ved at skaffe vidner til veje. Pligten for enhver til at fungere som vidne håndhæves såvidt udvalget bekendt ikke.

Bl.a. under hensyn til det anførte foreslår udvalget, at bestemmelsen i retsplejelovens § 798, stk. 3, ændres og opdeles i to regler (lovudkastets § 798, stk. 2, 3. pkt., og § 798, stk. 3, 1. pkt.) henholdsvis om den situation, at nogen træffes til stede ved ransagningens foretagelse, og den situation, at ingen træffes til stede.

I lovudkastets § 798, stk. 2, 3. pkt., gives der den person, der har rådighed over det husrum, den lokalitet eller den genstand, som er omfattet af ransagningen, adgang til at udpege et vidne, der kan være til stede under ransag-

ningen. Reglen, der angår både ransagning mod mistænkte og mod ikke-mistænkte, forudsætter, at den pågældende gøres bekendt med sin adgang.

Bag reglen ligger et ønske om at styrke retsstillingen for den person, som ransagningen rettes imod. I praksis har den pågældende kun i få tilfælde ønske om at have vidne til ransagningen. I de få tilfælde, hvor dette ønske have, er det imidlertid væsentligt, at vidnet er en person, som den pågældende har tillid til, og ikke et af politiet udpeget vidne.

Af praktiske og efterforskningsmæssige grunde må der sættes en vis begrænsning på adgangen til at udpege et vidne. En hastende ransagning kan ikke udsættes for at skaffe et vidne til veje, der opholder sig langt borte. Vidnet må enten være til stede - f.eks. husfæller - eller hurtigt kunne komme til stede - f.eks. naboer eller personer i samme byområde. I nogle tilfælde gør efterforskningsmæssige grunde det nødvendigt at afskære adgangen til at tilkalde et vidne. Dette kan således være tilfældet i sager om organiseret kriminalitet, der begås af flere i forening, og hvor den blotte telefonopringning til en bekendt med anmodning om at komme til stede for at være vidne til en ransagning kan indeholde et signal til medgerningsmænd, der derved får mulighed for at skjule koster og beviser eller på anden måde at skade efterforskningen. Derfor foreslår udvalget, at adgangen til at udpege et vidne begrænses til de tilfælde, hvor det kan ske uden skade for efterforskningen.

I lovudkastets § 798, stk. 3, 1. pkt., foreslår udvalget, at man i de tilfælde, hvor ingen træffes til stede ved ransagningens foretagelse, og hvor ransagningen omfatter boliger, andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande, opretholder den gældende regel om, at politiet tilkalder to vidner. Vidnereglen er altså i forhold til gældende ret begrænset dels til de ransagninger, der griber mest intenst ind i privatsfæren, ("kategori 1", jf. side 51) dels til tilfælde, hvor

ingen træffes til stede. Det er udvalgets opfattelse, at der kun i disse situationer er behov for den bevissikring, som tilstedeværelse af vidner medfører.

Selv i disse tilfælde er det undertiden på grund af stedet for ransagningens foretagelse og dens hastende karakter ikke praktisk muligt at skaffe vidner til veje. Lovudkastet gør derfor - i overensstemmelse med den gældende vidnerregel i retsplejelovens § 798, stk. 3 - undtagelse for sådanne tilfælde.

Udvalget har overvejet, om det - i lighed med den gældende regel i retsplejelovens § 799, stk. 2, in fine - bør **fore**skrives, at vidner også skal tilkaldes i tilfælde, hvor de tilstedeværende personer efter politiets beslutning fjernes, jf. nedenfor afsnit 5.2.4.

I de sjældne tilfælde, hvor sådan fjernelse er påkrævet, vil særskilt tilkaldelse af vidner imidlertid næppe være praktisk mulig. Da udvalget endvidere mener, at der er behov for at forenkle den gældende regel i retsplejelovens § 799, stk. 2, har udvalget ikke i lovudkastet medtaget en regel svarende til sidste pkt. i dette stykke.

Det er ikke i lovudkastet angivet, hvilke personer der kan fungere som politiets tilkaldte vidner. Udvalget går imidlertid ud fra, at politifolk eller personer, der bistår politiet ved ransagningen, f.eks. sagkyndige eller en tilkaldt låsesmed, ikke kan fungere som vidner.

5.2.4. Fjernelse af tilstedeværende.

I særlige tilfælde kan det være nødvendigt af hensyn til efterforskningen, at de personer, der træffes til stede, fjernes, medens efterforskningen foregår. Dette kan skyldes, at de pågældende ligefrem lægger hindringer i vejen for gennemførelsen af undersøgelsen. Det kan også skyldes, at en eller flere mistænkte personer ikke på sagens nuværende stade må gøres bekendt med, hvilke koster, narkotika eller andet, politiet har fundet, eller at et vidne, der